

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ
РЕПУБЛИЧКИ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД

Милоша Обилића 39 Бања Лука, Тел/факс: 051/430-110, 430-100; e-mail: pedagoski.zavod@rpz-rs.org
ПК Добој, Краља Драгутина 14, тел/факс: 053/241-203, e-mail: pedagoski.zavoddo@rpz-rs.org

Датум: 03. 09. 2018. године

ИНСПЕКТОР-ПРОСВЈЕТНИ
САВЈЕТНИК ЗА:
ИМЕ И ПРЕЗИМЕ:

РАЗРЕДНУ НАСТАВУ
ГОРДАНА ПОПАДИЋ

ИЗВЈЕШТАЈ И АНАЛИЗА
ГРУПНОГ САВЈЕТОДАВНО-ИНСТРУКТИВНОГ РАДА
СА НАСТАВНИЦИМА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ
-август 2018.године-

Увод

У складу са Програмом рада инспектора-просвјетног савјетника и Програмом рада Републичког педагошког завода реализован је групни савјетодавно-инструктивни рад са наставницима разредне наставе у виду једнодневних савјетовања. Савјетовања су одржана током 11 радних дана, од 16. до 30. августа 2018. године за 20 група наставника разредне наставе из 35 основних школа Регије Добој.

Реализација савјетовања одвијала се у сљедећим мјестима: Модрича (2 дана), Дервента (2 дана), Црквина (1 дан), Буковица Велика (1 дан), Добој (3 дана) и Теслић (2 дана). Циљне групе савјетовања били су наставници разредне наставе који реализују наставу у одјељењима **од првог до петог разреда**.

На основу података, о броју одјељења и наставника у школској 2017/18.године, направљен је план (број група и наставника) за једнодневна савјетовања. Планирани број наставника обухвата наставнике који ће изводити наставу у одјељењима од 1. до 5.разреда (574), без наставника разредне наставе који раде у продуженом боравку (37) и наставника који су, према подацима из Базе података о НРН, на боловању (47). Треба напоменути да је број присутних наставника на савјетовањима био условљен, између осталог, сљедећим: незавршене конкурсне процедуре за попуну радних мјеста, а у неким школама имамо и мањи број одјељења. **Одзив наставника** на овогодишњим савјетовањима, као и претходних година, био је **изузетно добар**.

Од укупно **планираног броја** наставника (**574**), савјетовањима је, према евиденцији о присуству, **присуствовало 543 или 94,59%**, што је за **5,44% већи одзив наставника** у односу на прошлогодишње савјетовање.

Најбољи одзив наставника био је из основних школа са подручја општине Шамац, Дервента и три школе града Добоја (100% наставника), а слабији одзив наставника био је из школа са подручја општина Модрича и Вукосавље (84,90% наставника). Преглед броја и проценат присутних наставника у појединим групама дат је у табели 1.

Табела 1 - Подаци о броју присутних наставника разредне наставе

Р. Б.	Школа-домаћин савјетовања	Школе-учеснице савјетовања	Број наставника		
			Планирано	Присутно	%
1.	ЈУ ОШ „Свети Сава“ Модрича	3 школе општина: Модрича, Пелагићево, Доњи Жабар	55	53	96,36 %
2.	ЈУ ОШ „Сутјеска“ Модрича	3 школе: општине Шамац Модрича, Вукосавље	53	45	84,90 %
3.	ЈУ ОШ „19. април“ Дервента	по 2 школе општине Дервента и Брод	64	61	95,31 %
4.	ЈУ ОШ „Свети Сава“ Добој	2 школе града Добој, 1 школа општине Петрово	57	56	98,24 %
5.	ЈУ ОШ „Србија“ Црквина	3 школе општине Шамац,	30	30	100 %
6.	ЈУ ОШ „Никола Тесла“ Дервента	2 школе општине Дервента	44	44	100 %
7.	ЈУ ОШ „Доситеј Обрадовић“ Добој	2 школе града Добој	32	28	87,50 %
8.	ЈУ ОШ „Милан Ракић“ Буковица Велика	2 школе града Добој, те по 1 школа општине Станари и Петрово	64	62	97,87 %
9.	ЈУ ОШ „Вук Караџић“ Теслић	4 школе општине Теслић	61	56	91,80 %
10.	ЈУ ОШ „Вук С. Караџић“ Добој	3 школе града Добој	55	55	100 %
11.	ЈУ ОШ „Петар П. Његош“ Теслић	4 школе општине Теслић	59	53	89,83 %
35 основних школа			574	543	94,59 %

Групни савјетодавно-инструктивни рад за наставнике од 1. до 5. разреда, ове године, реализован је према раније утврђеном дневном реду:

1. Стручна тема: „Ефикасне методе поучавања са аспекта комуникације и мотивације ученика“
2. Информације о провјери постигнућа ученика 5. разреда из српског језика и математике
3. Актуелна питања

Циљ и задаци савјетовања:

- Развијање компетенција наставника за примјену ефикасних метода поучавања у разредној настави са аспекта комуникације и мотивације ученика.
- Обнављање знања о савременим наставним методама тј. методама које подстичу активност ученика током наставног процеса.
- Идентификација фактора при избору адекватних и ефикасних метода поучавања, те знања и вјештина које су потребне наставницима да би извршили одабир ефикасних метода поучавања.
- Идентификација вањских и унутрашњих мотиватора, те препрека/сметњи у комуникацији на релацији ученик-наставник, као и примјера квалитетне комуникације.
- Упознавање наставника са резултатима провјере постигнућа ученика 5. разреда из српског језика и математике.
- Пружити информације за наредну школску годину о: наставном плану и програму, новим уџбеницима, планирању и програмирању васпитно-образовног рада, те школском календару.

Реализација савјетовања

Начин рада током савјетовања, за наставнике од 1. до 5. разреда, био је организован у виду директног обраћања просвјетног савјетника, усменог излагања и видео презентација, интерактивне комуникације на релацији наставник-просвјетни савјетник, наставник-наставник, те у виду практичних вјежби у оквиру радионичког начина рада. У уводном дијелу савјетовања наставници су добили информације о реализацији програма овогодишњег савјетовања, као и о начину рада током самог савјетовања. На савјетовањима која су одржана у Модричи, Црквини и Теслићу представници издавачке куће „Арт сцена“ упознали су наставнике са понудом часописа за ученике од 1. до 5. разреда („Јежурко“).

Стручна тема „Ефикасне методе поучавања са аспекта комуникације и мотивације ученика“ реализована је, као и претходних савјетовања, у виду активног учешћа наставника-учесника савјетовања. Активно учешће наставника огледало се у: раду мањих група наставника, раду у пару тј. тест-игре „Заједнички цртеж без комуникације“, вјежбе „Изношење идеја“ и радионице „Ефикасне методе, комуникација и мотивација ученика“. Циљ тест-игре „Заједнички цртеж без комуникације“ односио се на „разумијевање и уочавање значаја комуникације, те утицај комуникације на резултате рада“, а циљ вјежбе „Изношење идеја“ је представљање једне од активних метода која код ученика треба да подстакне процес размишљања о садржајима који се реализују у настави. Циљ цјелокупне радионице односио се на развој компетенција наставника разредне наставе за примјену ефикасних метода у поучавању ученика.

Уводне активности су утицале на стварање позитивне атмосфере у групи, те мотивације наставника за активности које су слиједиле. Наставници су имали прилику да сами увиде шта се дешава кад комуникација изостане, те колико нејасна и непрецизна упутства и информације могу да утичу на резултат рада. Појмове као што су: наставни облик и метода, комуникација и мотивација, наставници су кроз вјежбу „Изношење идеја“ („Мозгалица“, „Олуја идеја“) покушали да са што више идеја (ријечи или реченица) опишу и дефинишу наведене појмове. Уз анализу уводних вјежби наставници су добили појашњења о схватањима традиционалне и савремене дидактике везаним за појам „наставна метода“.

Презентација стручне теме је реализована у виду интерактивног рада наставника разредне наставе и инспектора-просвјетног савјетника. Интерактивни рад је представљао смјену презентације дијела стручне теме и радионичког рада са наставницима. Дио који се односи на наставне методе поучавања, те дио о комуникацији и мотивацији ученика били су реализовани

кроз презентацију и радионицу коју су чинила три дијела међусобно повезаних садржаја, али појмовно различитих: „Сметње у комуникацији и показатељи квалитетне комуникације (наставник-ученик)“, „Шта јача мотивацију тј. шта може да мотивише ученике“, „Наставне методе које познајем, које користим и које су најефикасније“, те „Шта све може утицати на избор метода рада и која су знања и вјештине потребне наставнику за избор адекватних и ефикасних метода наставног рада“. Свака група је добила да одговори на питања тј. да сачини преглед (на основу знања и искустава која имају) садржаја о сљедећем: **Група 1**-требала је да сачини преглед/пресјек онога што они мисле да могу бити препреке/сметње у комуникацији, те да наведу неке од показатеља квалитетне комуникације на релацији наставник-ученик. Могли су осмислити и одглумити ситуацију из учионице, када су имали квалитетну комуникацију и када су имали препреке у комуникацији са ученицима; **Група 2**-је требала одговорити на питање „Шта јача мотивацију тј. шта мотивише ученике“. Чланови групе могли су навести један до два примјера како су успјели мотивисати ученике, тј. шта је конкретно био покретач за ученикову активност и дјеловање; **Група 3**-имала је задатак да сачини преглед наставних метода које познаје, а уз то и преглед наставних метода које најчешће користи у свом раду (акцент на оне које користи). Унутар групе наставници су могли радити у пару, тако да смо могли имати два-три прегледа примјера наставних метода; **Група 4**-требала је да сачини преглед наставних метода које најчешће користе у свом раду. Од наведених метода требало је да издвоје наставне методе за које сматрају да су најефикасније и објасне због чега тако мисле. Унутар групе, и овдје су наставници могли радити у пару, тако да смо могли имати два-три прегледа примјера најефикаснијих наставних метода, а према мишљењу наставника; **Група 5**-покушала је да дефинише факторе који могу утицати на избор наставних метода, али и која знања и вјештине су потребне наставницима како би били што успјешнији у одабиру адекватних и ефикасних наставних метода. Рад у мањим групама је држао пажњу учесника, а уједно је био и мотивирајући, према мишљењу наставника.

Завршне активности у оквиру реализације стручне теме су представљале извјештавање наставника, изношење одговора на питања која су постављена као задаци за рад групе, те дискусију о примјени ефикасних наставних метода.

Четврта активност током савјетовања обухватила је анализу и информације о провјери постигнућа ученика 5.разреда. О провјери постигнућа ученика 5. разреда из српског језика и математике, за Регију Добој, али и Републику Српску, наставници су упознати путем видео презентације и усменог излагања инспектора-просвјетног савјетника. Презентовани су општи и посебни циљеви провјере, подаци о узорку, резултати по школама, задацима, те посебно наглашено које задатке су ученици најуспјешније рјешавали, као и оне за које су показали несигурност. Наставници су са пажњом пратили презентацију и излагање просвјетног савјетника, уз нешто коментара о самој реализацији ове активности. Најчешћи коментари су се односили, на мању неусклађеност кључа/рјешења са задацима који упућују на могућност више тачних одговора ученика (специфични задаци). Подаци о провјери постигнућа који су представљени у презентацији биће доступни наставницима почетком септембра, након постављања свих материјала и презентација просвјетног савјетника, на сајт Републичког педагошког завода.

Пета активност која је планирана за овогодишње савјетовање односила се на актуелна питања. Инспектор-просвјетни савјетник је дао одређене напомене за школску 2018/19. годину, о Наставном плану и програму, уџбеницима, школском календару и другим питањима зависно од интересовања учесника савјетовања.

У склопу актуелних питања са наставницима од 1. до 5.разреда и даље велики број питања се односио на неусклађеност садржаја уџбеника и наставног програма за одређене наставне предмете, те тражења модалитета и рјешења за превазилажење истог („Словарицу“ за ученике из другог разреда „пребацити“ за први разред; облик писаних слова у Правопису из 2010.године и актуелном уџбенику за српски језик у 2.разреду; допуна уџбеника за математику у 2.разреду; адаптација уџбеника за математику у 4.разреду-допуна садржаја у складу са НПП-ом). Било је коментара и за уџбеник „Прва књига“ (за први разред), а наставници сматрају да би га требало мијењати и прилагодити наставном програму, као и узрасту ученика, те „осмислити богатије садржаје уџбеника за први разред“ тј. постоје потребе за његовом адаптацијом и измјенама. Једна од сугестија је да се штампа и на латиници уџбеник за први разред (за ученике који уче латиницу као прво писмо). Када су у питању уџбеници, било је сугестија да уз уџбенике буду осмишљена и мултимедијална средства, а коментара је било и у погледу квалитета папира на којем су штампани уџбеници посебно они које ученици користе у виду попуњавања тј. рјешавања задатака у самом уџбенику. Педагошка документација тј. одјељењске књиге за први разред и комбинована одјељења према мишљењу наставника требало би адаптирати и прилагодити

потребама (назив једног од предметних подручја за први разред још увијек је у складу са раније важећим наставним планом и програмом; не постоји адекватан простор за глобално планирање; простор за евидентирање запажања и уоченог напредовања ученика током наставног процеса тј. првог или другог полугодишта у одјељењским књигама је недовољан; евиденција о реализацији наставних садржаја и активности током наставног дана; програм сарадње и евиденција о сарадњи са родитељима ....). Честа питања наставника односе се и на проблематику рада у комбинованом одјељењу, а у оквиру којег су укључени ученици првог разреда, као и описно оцјењивање ученика. Просвјетни савјетник је посебно нагласио потребу континуираног праћења, учачања и биљежења развоја ученичких способности и могућности.

Нека од питања су се односила на планирање и програмирање наставног рада у комбинованим одјељењима, а посебно комбинованом одјељењу гдје су укључени ученици првог разреда. Наглашено је да наставник има слободу при избору садржаја помоћу којих ученици треба да остваре исходе учења, да може вршити прерасподјелу фонда сати/часова за реализацију одређених садржаја, али су исходи учења оно од чега полазимо када планирамо и програмирамо наставни рад, као и потребе, способности и могућности ученика, те специфичности одјељења у којем се реализује настава. Приједлог наставника који раде у комбинованим одјељењима је и то да се наредне године, поново одржи савјетовање на тему „Специфичности рада у комбинованом одјељењу“. Током представљања анализе и резултата провјере постигнућа ученика 5. разреда, било је и приједлога да се размисли о могућности провјере степена остварености исхода учења и из природе и друштва, познавања природе и познавања друштва, а не само из српског језика и математике.

Изазови у организацији рада у првом разреду су свакако и методологија рада по „центрима учења“, што је у већем броју школа запостављен начин рада, те се реализација наставних садржаја одвија у виду смјене наставних активности које су планиране током наставног дана. Истакнута је предност рада по „центрима учења“ с обзиром да овај начин рада је најближи активној настави, али је наглашено и то да наставник има слободу избора начина рада тј. начина дјеловања што подразумијева одабир ефикасних метода поучавања. Од начина на који се реализују програмски садржаји тј. избора метода и облика рада биће условљен и зависиће, између осталог, и степен остварености исхода учења.

На основу коментара учесника савјетовања за наставнике који ће школске 2018/19. године реализовати наставу у одјељењима од првог до петог разреда на Регији Добој, можемо закључити да су наставници задовољни програмом рада током савјетовања, те да ће савјетовање утицати на постојеће професионалне компетенције наставника. Циљ и задаци савјетовања за наставнике разредне наставе су остварени. Коментари наставника за савјетовање исказани су у виду сљедећих констатација: „...ефикасно, занимљиво, поучно, корисно, инспиративно ... корисна искуства и знања...савјетовање је присутним наставницима омогућило размјену и изношење идеје...мотивисало нас је да и ми организујемо квалитетнију и занимљивију наставу...кроз разговор је увијек присутна мотивација...“.

Учесници савјетовања су истакли потребу за чешћим организовањем групног савјетодавно-инструктивног рада („...оваквих семинара за разредну наставу треба много више бар два пута годишње“), те предложили теме за наредна савјетовања:

- Рад наставника разредне наставе у процесу инклузивног образовања,
- Ученици са тешкоћама у развоју - праћење, вредновање и оцјењивање („Како оцијенити ученика који има неразвијен говор“),
- Специфичности рада у комбинованом одјељењу.

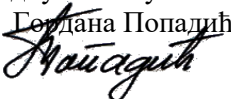
Закључци

На основу реализације и запажања инспектора-просвјетног савјетника о реализованим активностима и садржајима током савјетовања, постављених циљева групног савјетодавно-инструктивног рада, те коментара наставника, могу се извести сљедећи закључци:

- Групни савјетодавно-инструктивни рад са наставницима разредне наставе из основних школа Регије Добој реализован је непосредним путем у периоду од 16. до 30. августа 2018. године. Овогодишња савјетовања су организована за 20 група наставника од 1. до

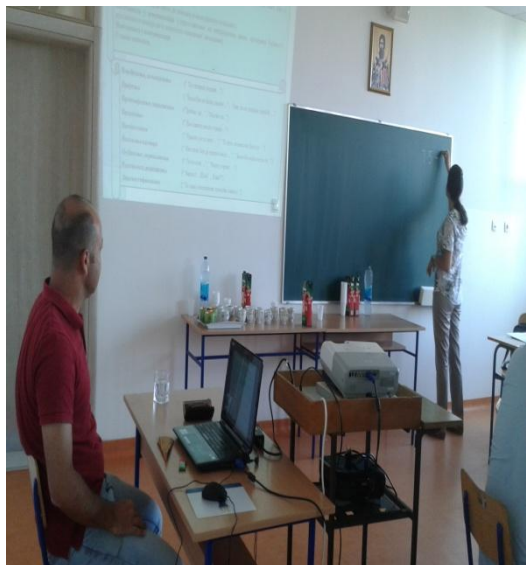
- 5.разреда током 11 радних дана и то у сљедећим мјестима: Модрича (2 дана), Дервента (2 дана), Црквина (1 дан), Буковица Велика (1 дан), Добој (3 дана) и Теслић (2 дана).
- Од планираног броја наставника који требају изводити наставу у одјељењима од 1. до 5.разреда (574), савјетовањима је, према евиденцији, присуствовало 543 или 94,59% наставника. Најбољи одзив је био из школа са подручја општине Дервента, Шамац и дио града Добоја, чак 100 % наставника, док је нешто слабији одзив био из школа са подручја општина Модрича и Вуковаве - 84,90% наставника је присуствовало савјетовању. Основни разлози, за нешто слабији одзив наставника, са наведених општина, углавном су били због незавршених конкурсних процедура и пријема радника.
  - Наставници су избор и реализацију стручне теме „Ефикасне методе поучавања са аспекта комуникације и мотивације ученика“ оцијенили као: „...корисно...интересантно... ефикасно...конструктивно...инспиративно...посебну пажњу су привукле активне наставне методе...
  - Анализа и информације о провјери постигнућа, као и претходних година, су са пажњом пропраћене од стране присутних наставника. Резултати и овогодишње провјере постигнућа могу да послуже стручним органима школе, као и наставницима, да процијене степен остварености исхода учења, као и да упореде резултате својих ученика са резултатима ученика других школа. Било је приједлога да се наредних година провјере постигнућа врше и за друге наставне предмете, а не само за српски језик и математику.
  - У складу са тренутно важећим прописима, наставници су добили упуте које се односе на вођење педагошке документације. За питања која су се наметнула, због тренутне неусклађености наставног програма и појединих уџбеника за одређене наставне предмете, просвјетни савјетник је дао упутства како их је могуће разрјешити и превазићи (Уџбеник је један од извора информација, али не и једини.).
  - Начин рада током овогодишњег савјетовања (вјежбе, тест-игра, радионички начин рад и рад у мањим групама), наставници су поново оцијенили као ефикаснији и мотивирајући начин дјеловања.
  - Учесници савјетовања, у својим коментарима и сугестијама, начин рада и укупно савјетовање су, између осталог, оцијенили и сљедећим тврдњама: „Примјеном радионица подстиче се активност и сарадња међу колегама ... занимљива тема ... добра организација ... садржаји мотивирајући ... освјежили смо постојећа знања и стекли нове идеје .... уживали смо, комуницирали, мотивисали се! ...“.
  - Истакнута је потреба за чешћим организовањем групног савјетодавно-инструктивног рада. Наставници предлажу да се и у наредном периоду, бар два пута током године, организују савјетовања за наставнике разредне наставе са доминацијом радионичког начина рада и више практичних примјера.

Инспектор-просвјетни савјетник
за разредну наставу:

Гордана Попалић

Прилог – Фото записи са савјетовања за наставнике разредне наставе на Регији Добој
(страна 7, 8. и 9.)

Црквина – Активност наставника у представљању ситуација неадекватне и непожељне комуникације између ученика и наставника

Добој - Симулацију ситуација квалитетне комуникације и препрека у комуникацији на релацији ученик-наставник колеге су са пажњом пропратиле

Добој – Рад у мањим групама током радионичког начина рада наставници су позитивно оцијенили, али је и њихова активност била на завидном нивоу

Теслић – Наставници основних школа из Чечаве и Прибинића су нам представили примјере ситуација о позитивној комуникацији из њихових учионица

